

ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

در اجرای ماده ۲ و بند ۱ ماده ۴ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران این ضوابط در تاریخ ۱۳۹۱/۰۷/۱۰ به تصویب شورای عالی بورس رسیده و در تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۲۵ توسط این شورا اصلاح گردیده است.

ماده ۱: اصطلاحات به کار رفته در این ضوابط به شرح زیر تعریف می‌گردند:

- ۱- **معاملات کنترلی:** معاملات عمده‌ای است که تعداد سهام یا حق تقدم سهام مورد معامله در آن به میزانی باشد که با تملک آن امکان کنترل شرکت وجود داشته باشد.
- ۲- **معاملات مدیریتی غیر کنترلی:** معاملات عمده‌ای است که تعداد سهام یا حق تقدم سهام مورد معامله در آن به میزانی باشد که با تملک آن امکان انتصاب حداقل یک مدیر وجود داشته باشد لیکن منجر به کنترل نگردد.
- ۳- **معاملات غیر مدیریتی:** به سایر معاملات عمده، غیر از معاملات عمده بندهای ۱ و ۲ این ماده اطلاق می‌شود.
- ۴- **ذی نفع نهایی عمده:** شخص حقیقی است که به واسطه تملک مستقیم سهام/سهم‌الشرکه، کنترل یا نفوذ قابل ملاحظه‌ای در شخص حقوقی متقاضی دارد.
- ۵- **مدیران:** منظور اعضای هیئت‌مدیره و مدیرعامل یا معادل آن‌ها در شخص حقوقی می‌باشد.
- ۶- **کنترل:** تملک حداقل میزان سهامی که دارنده آن قادر به تعیین اکثریت اعضاء هیئت‌مدیره شرکت باشد.
- ۷- **نفوذ قابل ملاحظه:** تملک حداقل ۲۰٪ از حق رأی مستقیم واحد سرمایه‌پذیر یا قابلیت تعیین حداقل یک عضو از اعضاء هیئت‌مدیره آن واحد وجود داشته باشد.

ماده ۲: متقاضیان خرید سهام در معاملات عمده باید واجد شرایط زیر باشند؛ نحوه بررسی آن‌ها نیز به این شرح است؛

ردیف	معیار	نحوه بررسی
۱	نبود منع به دلیل عدم رعایت مقررات مبارزه با پول‌شویی در تجهیز منابع مالی جهت خرید در معامله عمده	در لیست اعلامی مرجع مبارزه با پول‌شویی، اسم متقاضی اعلام نشده باشد.
۲	نداشتن محکومیت قطعی یا سوءپیشینه به واسطه ارتکاب جرائم مالی و اقتصادی از جمله کلاه‌برداری، اختلاس، خیانت در امانت، جرائم موضوع فصل ششم قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، سرقت، جعل، استفاده از سند مجعول، پول‌شویی، ورشکستگی به تقصیر یا تقلب و دریافت یا پرداخت رشوه	شخص حقیقی متقاضی و یا مدیران و ذی‌نفعان نهایی عمده اشخاص حقوقی باید گواهی عدم سوءپیشینه کیفری را به کارگزار ارائه یا ضمن اظهار بر عدم سوءپیشینه در جرائم مالی و اقتصادی، ارائه آن را تا قبل از قطعیت معامله تعهد نمایند. در خصوص ارتکاب جرائم موضوع فصل ششم قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، از مدیریت حقوقی و انتظامی سازمان استعلام به عمل آید.
۳	نداشتن بدهی‌های معوق عمده به شبکه بانکی، بیمه تأمین اجتماعی، سازمان امور مالیاتی و سازمان خصوصی‌سازی	شخص حقیقی متقاضی، شخص حقوقی متقاضی و ذی‌نفعان نهایی عمده آن و همچنین اشخاص حقوقی که ذی‌نفعان نهایی عمده در آن کنترل دارند یا تحت

ردیف	معیار	نحوه بررسی
		کنترل مشترک ذینفعان نهایی عمده قرار دارند نباید بر اساس فهرست رسمی اعلامی از سوی نهادهای ذی ربط بدهی عمده معوق داشته باشند.
۴	عدم شمول محرومیت تبعی بر افراد دارای سابقه تخلفات بااهمیت در بازار اوراق بهادار یا عدم ایفای تعهدات در معاملات عمده قبلی برخلاف مقررات که منجر به صدور حکم انضباطی در مراجع رسیدگی به تخلفات در سازمان شده باشد.	شخص حقیقی متقاضی یا مدیران و ذی نفعان نهایی عمده اشخاص حقوقی متقاضی و نیز اشخاص حقوقی که ذینفعان عمده مذکور در آن کنترل دارند یا تحت کنترل مشترک ذینفعان نهایی عمده قرار دارند، پیرو استعلام از مدیریت پیگیری تخلفات سازمان و با استناد به "مصوبه نظارت بر سوابق تخلفاتی اشخاص تحت نظارت و فعالان بازار سرمایه و اعمال محرومیت‌های تبعی"، سابقه تخلف بااهمیت یا عدم ایفای تعهدات در معاملات عمده قبلی برخلاف مقررات را نداشته باشند.
ردیف	معیار	نحوه بررسی
۵	داشتن توان مالی مناسب	<p>در معاملات نقدی، توان مالی متقاضی خرید بررسی نمی‌گردد. در معاملات شرایطی، به شرح زیر عمل می‌شود:</p> <p>در صورتی که متقاضی خرید سرمایه‌گذار ایرانی باشد:</p> <p>الف) برای شخص حقوقی متقاضی، موارد زیر احراز می‌گردد:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. کل سهام یا سهم شرکت که شخص حقوقی با نام باشد. ۲. اظهار نظر حسابرس برای سه سال اخیر متقاضی مردود نباشد یا عدم اظهار نظر بیش از یک سال نباشد. متقاضی خرید موظف به ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده ۳ سال آخر فعالیت خود به همراه اظهارنامه مالیاتی ۳ سال آخر می‌باشد. ۳. میانگین ۳ سال جمع حقوق صاحبان سهام متقاضی با استناد به صورت‌های مالی حسابرسی شده، حداقل معادل ۴۰٪ حصة غیرنقدی معامله باشد. ۴. در صورتی که از زمان تأسیس شخص حقوقی متقاضی کمتر از سه سال سپری شده باشد، ضروری است: <p>✓ آخرین سرمایه پرداخت شده متقاضی، حداقل معادل ۴۰٪ حصة غیرنقدی معامله باشد.</p> <p>✓ متقاضی متعهد شود پس از برنده شدن در رقابت و تا تاریخ قطعی شدن معامله، به اندازه یک قسط از اقساط بخش حصة غیرنقدی معامله یا ۱۰٪ حصة غیر نقدی (هر کدام که بیشتر باشد) را به صورت ضمانت‌نامه بانکی دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به فروشنده ارائه نماید.</p> <p>ب) برای اشخاص حقیقی متقاضی متعهد شود پس از برنده شدن در رقابت و تا تاریخ قطعی شدن معامله، ۲۰٪ کل مبلغ معامله را به صورت نقدی واریز یا به صورت ضمانت‌نامه بانکی دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به فروشنده ارائه نماید و یا معادل ۳۰٪ کل مبلغ معامله را به صورت اوراق بدهی به نفع فروشنده وثیقه نماید.</p> <p>در صورتی که متقاضی خرید سرمایه‌گذار خارجی باشد:</p>

ردیف	معیار	نحوه بررسی
		علاوه بر ۱۰٪ حضور در رقابت که قبل از شروع رقابت توسط متقاضی به حساب شرکت سپرده‌گذاری واریز می‌گردد، متقاضی خارجی مکلف است پس از برنده شدن در رقابت و تا تاریخ قطعیت معامله ۱۰٪ دیگر از کل مبلغ معامله را نیز به صورت نقدی و ۳۰٪ کل مبلغ معامله را به صورت ضمانت‌نامه بانکی دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا توثیق اوراق بدهی به نفع فروشنده، به فروشنده ارائه نماید. در صورتی که چند متقاضی خرید اقدام به تشکیل کنسرسیوم دهند: در صورت تشکیل کنسرسیوم، الزامات این بند در خصوص توان مالی مناسب، متناسب با میزان سهم مشارکت آن‌ها در کنسرسیوم بررسی می‌شود.
۶	داشتن برنامه اداره شرکت در خصوص معاملات عمده کتلی	در خصوص معاملات عمده کتلی متقاضی باید برنامه مناسب اداره شرکت پس از تملک سهام را ارائه دهد. ضروری است این برنامه بعد از قطعیت معامله، افشای عمومی گردد.
۷	عدم ایجاد انحصار پس از انجام معامله عمده	الف - متقاضی به صورت کتبی عدم ایجاد انحصار در صورت تحقق معامله را اظهار نماید. ب - منعی جهت انجام خرید سهام عرضه شده توسط متقاضی به صورت رسمی از سوی شورای رقابت ارائه نشده باشد. با اعلام شورای رقابت مبنی بر ممنوعیت متقاضی، از ادامه رقابت یا قطعی شدن معامله وی حسب مورد جلوگیری می‌گردد.
۸	دارا بودن استقلال مالی	شخص متقاضی مکلف است محل و منابع مالی خود جهت شرکت در معامله عمده و میزان تعلق آن به خود یا دیگری را اظهار نماید.

تبصره ۱: در خصوص پرونده‌های کیفری و تخلفاتی در حال رسیدگی در مراجع ذیصلاح قضائی و انتظامی، در صورت دستور مرجع رسیدگی از ورود متهمین موضوع پرونده در معاملات عمده به عنوان خریدار جلوگیری به عمل خواهد آمد.

تبصره ۲: در صورتی که به موجب مصوبات هیئت‌های پذیرش و کمیته‌های درج و عرضه، محدودیت یا الزام به سپردن تعهدی اعلام شود، رعایت الزامات و معیارهای اعلامی علاوه بر موارد فوق ضروری می‌باشد.

تبصره ۳: بورس/فرا بورس مکلف‌اند پس از پایان مهلت دریافت تقاضای متقاضیان خرید، در خصوص رعایت معیارهای تملک سهام از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، استعلام لازم را به عمل آورند. بدیهی است عدم دریافت پاسخ تا روز رقابت، به منزله تأیید مراجع فوق جهت حضور در رقابت متقاضیان تلقی خواهد شد.

تبصره ۴: متقاضیان خرید عرضه‌های سازمان خصوصی‌سازی، به مدت ۲ سال از تاریخ تصویب این ضوابط از بررسی معیار ردیف ۵ جدول فوق (داشتن توان مالی مناسب) معاف می‌باشند به شرط آنکه حصة نقدی معامله حداقل معادل ۲۰٪ باشد.

تبصره ۵: متقاضیان خرید عرضه‌های سازمان خصوصی‌سازی، به مدت ۲ سال از تاریخ تصویب این ضوابط، درخواست‌های خرید خود را تا روز کاری قبل از عرضه نیز می‌توانند به سازمان و بورس/فرا بورس ارائه نمایند.

ماده ۳: تا قبل از قطعی شدن معاملات عمده، چنانچه به تشخیص هیئت‌مدیره سازمان، متقاضی خرید یا برنده رقابت واجد هر یک از شرایط و معیارهای مندرج در این ضوابط جهت تملک سهام موضوع معامله نباشد، سازمان اقدامات زیر را حسب مورد انجام می‌دهد:

- ۱- در صورت تشخیص قبل از پایان رقابت، از ادامه رقابت متقاضی فاقد شرایط جلوگیری می‌نماید.
- ۲- در صورت تشخیص پس از پایان رقابت و برنده شدن متقاضی یا متقاضیان فاقد شرایط، ادامه فرایند معامله را تعلیق و موضوع را در اولین جلسه شورای عالی بورس طرح می‌نماید. شورا در خصوص امکان قطعیت یا عدم قطعیت معامله تصمیم‌گیری خواهد کرد.
- تبصره ۱:** در صورتی که شورا پس از تشکیل دو جلسه از زمان اعلام موضوع بند ۲ این ماده از سوی سازمان تصمیم‌گیری نکند، تعلیق منتفی شده و فرایند معامله طبق مقررات ادامه خواهد یافت.
- تبصره ۲:** مواعد مقرر برای تسویه معامله و پرداخت ثمن آن و به‌طور کلی ادامه فرایند معامله بدون محاسبه زمان تعلیق خواهد بود و مدت تعلیق به مواعد یاد شده اضافه می‌شود.
- ماده ۴:** اشخاص و نهادهای ذی‌ربط باید از افشای اطلاعات محرمانه‌ای که در راستای اجرای این ضوابط از سوی متقاضی خرید ارائه می‌شود، خودداری نمایند.
- ماده ۵:** در صورتی که چند متقاضی خرید برای شرکت در معامله عمده، کنسر سیوم تشکیل دهند، رعایت معیارهای مندرج در بندهای (۱)، (۲)، (۳) و (۴) موضوع ماده ۲ برای تمامی اعضای کنسرسیوم و رعایت بندهای (۶) و (۷) و (۸) برای کنسرسیوم الزامی است.
- ماده ۶:** متقاضیان خرید معاملات کنترلی باید هم‌زمان با ارائه درخواست خرید معامله عمده تعهدنامه‌ای شامل موارد زیر با امضای شخص حقیقی متقاضی خرید یا صاحبان امضای مجاز شخص حقوقی متقاضی خرید و مهر آن ارائه نمایند. تعهد متقاضی شامل موارد زیر می‌باشد:
- ۱- رویه‌های حسابداری شرکت موضوع معامله عمده حداقل تا پایان تسویه کامل اقساط، بدون اخذ موافقت هیئت پذیرش بورس / فرابورس تغییر ننماید.
 - ۲- فروش دارایی‌های غیر مولد تا زمان تسویه ۵۰٪ ارزش معامله، صرفاً در صورت اخذ مجوز از هیئت پذیرش بورس / فرابورس صورت پذیرد.
 - ۳- در صورتی که محصولات شرکت موضوع معامله عمده در بورس کالای ایران یا بورس انرژی عرضه می‌شود، عرضه این محصولات در بورس یاد شده با رعایت مقررات تداوم یابد.
 - ۴- رعایت حقوق و منافع شرکت موضوع معامله و سهامداران آن در صورتی که متقاضی خرید فعالیت مستقیم یا غیرمستقیم در موضوع فعالیت شرکت داشته باشد.
- ماده ۷:** اشخاصی که اطلاعات خلاف واقع، ناقص، گمراه‌کننده یا جعلی به سازمان یا بورس / فرابورس ارائه کرده یا تصدیق نمایند، سازمان وفق مقررات نسبت به پیگیری کیفی و انضباطی اشخاص اقدام می‌نماید.